

TOKAT İMAM HATİP OKULU MEZUNLARININ EĞİTİMLERİNE ÖZGÜ ANLATILARI (1953-1975)

Yazarlar

Dr. Abdullah KALKAN
ORCID: 0000-0003-4967-2839

Prof. Dr. Mehmet SAĞLAM
ORCID: 0000-0002-7166-7393

TOKAT İMAM HATİP OKULU MEZUNLARININ EĞİTİMLERİNE ÖZGÜ ANLATILARI (1953-1975)

Yazarlar

Abdullah KALKAN - Mehmet SAĞLAM

ISBN: 978-625-5531-57-5

E-ISBN: 978-625-5531-59-9

DOI: 10.54637/vizetek.9786255531599

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketine aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Sayın okuyucularımız, bandrolsüz yayınları satın almamanızı diliyoruz.

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.

Yayın Koordinatörü: Ferit RESULOĞULLARI

Kapak Tasarımı & Mizanpaj: Abdulkadir EMİROĞLU

Baskı: Ankara | Mayıs, 2025

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizeteki yayincilik@gmail.com

Yayıncı Sertifika No: 41575

Baskı: Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti.

İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1 Yenimahalle/ANKARA

Tel.: 0 (312) 395 85 71

Matbaa Sertifika No: 47479

ÖN SÖZ

Bu çalışma, 1953-1975 yılları arasında Türkiye'nin ilk İmam Hatip Okullarından birisi olan Tokat İmam Hatip Okulu/Lisesinde öğrenim görmüş olan öğrencilerin eğitim deneyimlerini kendi yaşantıları üzerinden incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amaçla, İmam Hatip Okullarının kuruluş süreci ve bu okullarda uygulanan eğitim politikaları ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Bu çerçevede, Türkiye'nin ilk İmam Hatip Okullarından biri olan Tokat İmam Hatip Okulu/Lisesinin kuruluş sürecindeki eğitim uygulamaları, sözlü tarih çalışması kapsamında öğrencilerin tanıklıklarıyla ortaya konulmuştur.

1953-1975 dönemindeki Tokat İmam Hatip Okulu/Lisesindeki eğitim anlayışını yansıtan bu çalışma erken dönem İmam Hatip Okullarının genel yapısını ve işleyişini anlamak açısından önemli ipuçları sunmaktadır. Yetmiş yıldan fazla bir geçmişi olan bu okul, ülkenin dört bir yanından gelen öğrencilere ev sahipliği yapmış ve onların yetişmesinde önemli katkılar sunmuştur. Bu yönüyle 1975 öncesi Tokat İmam Hatip Okulu/Lisesi öğrencilerinin kayıtlara geçmemiş kuruluş sürecindeki eğitim uygulamalarının sözlü tarih yöntemiyle ortaya çıkarılması bu okulların tarihi bakımından son derece önem arz etmektedir.

Bu kitap, uzun süreli bir araştırma ve çok yönlü bir kaynak taraması neticesinde hazırlanmıştır. İmam Hatip Okulları özelinde yürütülen bu çalışmada, dönemin eğitim politikalarına ilişkin veriler ile dönemin Tokat İmam Hatip Okulu/Lisesi öğrencilerinin kişisel deneyimlerinden elde edilen bilgiler bir araya getirilerek eğitim tarihi literatürüne özgün bir katkı sunulmaya çalışılmıştır. Bu yönüyle çalışmanın, okuyuculara zengin bir bilgi birikimi sunmasını ve alana katkı sağlamasını diliyoruz. Bu bağlamda çalışmaya katkı sunan, görüş ve destekleriyle süreci zenginleştiren ve emeği geçen herkese teşekkür ediyoruz.

Simgeler ve Kısaltmalar Listesi

Bu çalışmada kullanılmış simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
DP	: Demokrat Parti
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
DÖGM	: Din Öğretimi Genel Müdürlüğü
PYBS	: Devlet Parasız Yatılılık ve Bursluluk Sınavı
İHO	: İmam Hatip Okulu
İHL	: İmam Hatip Lisesi
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
MSP	: Milli Selamet Partisi
RG	: Resmî Gazete
TD	: Tebliğler Dergisi
TDK	: Türk Dil Kurumu
TİHO	: Tokat İmam Hatip Okulu
TTD	: Talim Terbiye Dairesi
TTK	: Talim Terbiye Kurulu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi

1.1. GİRİŞ.....	1
2.1. İMAM HATİP OKULU/ LİSELERİNİN TARİHİ GELİŞİMİ.....	9
2.1.1. Cumhuriyet Öncesi Din Eğitimi ve İmam Hatip Okulu/Liseleri..	9
2.1.2. Cumhuriyet Dönemi Din Eğitimi ve İmam Hatip Okulu/Liseleri	12
2.2. Türk Eğitim Politikalarında İmam Hatip Okulu/Liseleri.....	31
2.2.1. Hükümet Programlarında İmam Hatip Okulu/Liseleri (1950-1975).....	31
2.2.2. Kalkınma Programlarında İmam Hatip Okulu/ Liseleri	41
2.2.3. Milli Eğitim Şuralarında İmam Hatip Okulu/Liseleri (1920-1975)	44
2.3. İmam Hatip Okulu/Liselerinin Yasal Dayanakları (1920-1975)	48
2.4. Tokat İmam Hatip Okulu/Lisesi	53
3.1. ÖĞRENCİ DENEYİMLERİ VE GENEL DEĞERLENDİRME ...	65
3.1.1. 1953-1975 Yılları Arasında Tokat İmam Hatip Okulu/Lisesinin Bağlamına İlişkin Deneyimler.....	66
3.1.2. 1953-1975 Yılları Arasında Tokat İmam Hatip Okulu/Lisesinde Öğrenim Görmüş Olan Öğrencilerin Okul Yaşantıları ve Bu Sürece İlişkin Eğitsel Deneyimleri.....	83
3.1.3. 1953-1975 Döneminde Tokat İmam Hatip Okulu/Lisesinde Uygulanan Öğretim Programları ve Özelliklerine İlişkin Eğitsel Deneyimler	97
Okul Dersleri:	98
KAYNAKLAR.....	134
EKLER.....	144